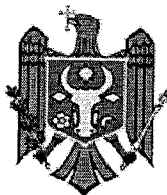

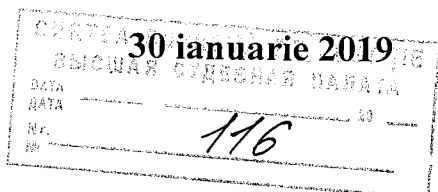
**CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
A REPUBLICII MOLDOVA**

**THE SUPREME COURT OF JUSTICE
OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA**

mun. Chișinău, str. M. Kogălniceanu, nr.70,
Republica Moldova, MD-2009,
tel. (+ 373 22) 22 30 76, fax:(+ 373 22) 22 53 30,
e-mail: info@csj.md

Chișinău, M. Kogalniceanu 70 street,
Republic of Moldova, MD-2009,
tel. (+ 373 22) 22 30 76, fax:(+ 373 22) 22 53 30,
e-mail: info@csj.md

Domnului Poalelungi Mihai
Președinte al Curții Constituționale a RM
mun. Chișinău, str. A. Lăpușeanu 28, MD-2004

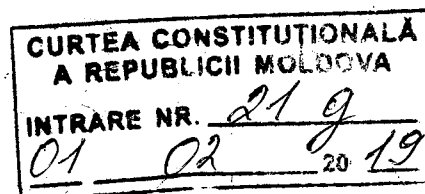
În conformitate cu prevederile art. 135 alin. (1) lit. d), g) din Constituția Republicii Moldova, Hotărârii Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, vă expediem încheierea nr. 1ra-53/2019 a Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 29.01.2019 și cererea din 10.12.2018 privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 327 alin. (2) lit. c) Cod penal, pentru soluționare.

Anexă:

- cererea din 10 decembrie 2018, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, cu sesizarea pe 13 file;
- copia încheierii nr. 1ra- 53/2019 din 29 ianuarie 2019 a Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, privind examinarea cererii din 10 decembrie 2018, cu referire la ridicarea excepției de neconstituționalitate— 5 file;

Judecător

Cobzac Elena

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. c) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie
1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin.(1) lit. c) și 39 din Codul
Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

I – AUTORUL SESIZĂRII

(Informații cu privire la autorul sesizării și eventualul său reprezentant)

1. Nume/Denumire Nicoară

2. Prenume Vasile

3. Funcția Avocat BAA „Pro Dreptate”

4. Adresa mun. Chișinău, str. A. Șciusev 41 - B

5. Tel./fax GSM 069103919

6. Numele și prenumele reprezentantului*

7. Ocupația reprezentantului

8. Adresa reprezentantului

9. Tel.

10. Fax

11.

II – OBIECTUL SESIZĂRII

12. Prezenta sesizare are ca obiect exercitarea controlului constituționalității dispozițiilor articolului 327 alin. (2) lit. c) din Codul penal, prin prisma prevederilor articolelor 1 alin. (3); 22, care garantează principiul legalității incriminării și al legalității pedepsei penale, în coroborare cu articolul 23 alin. (2) din Constituție, care instituie criteriile de calitate pe care trebuie să le îndeplinească o lege.

III – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

13. Prin sentința Judecătorei sec. Rîșcani, mun. Chișinău din 18.06.2015, inculpatul V. N. a fost condamnat în baza art. 327 alin. (1); 327 alin. (1); 327 alin. (1); **327 alin. (2) lit. c)**; 327 alin. (1); 42, alin. (3), 177 alin. (1) din Codul penal.

Prin Decizia din 31.05.2018 Curtea de Apel Chișinău, printre altele a dispus:

*„Admite parțial apelurile ..., casează sentința atacată **parțial** ..., în partea achitării lui V. N. în baza art. **327 alin. (2) lit. c) CP** (episodul SRL „E.” și SRL „T.”) condamnării lui V.N. în baza art. 327 alin. (1) CP (episodul „D. L.” SRL), condamnării lui V.N. în baza art. 327 alin. (1) CP (episodul „C. & C.” SRL), condamnării lui V.N. în baza art. 323 alin. (1) CP, ..., pronunțând o nouă hotărâre prin care:*

Se încetează procesul penal pornit în privința lui V.N. în baza art. 327 alin. (1) CP (episodul „D.L.” SRL), pe motiv că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală.

Se încetează procesul penal în privința lui V.N. în baza art. 327 alin. (1) CP (episodul „C. & C.” SRL), pe motiv că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală.

Procesul penale în privința lui V.N. în baza art. 323 alin. (1) CP se încetează ...

Se recunoaște culpabil V.N. în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (2) lit. c) CP (episodul SRL „E.” și SRL „T.”), cu stabilirea pedepsei penale sub formă de închisoare pe un termen de 4 (patru) ani, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de 5 (cinci) ani.

În temeiul art. 84 alin. (1) CP, prin concurs de infracțiune, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, de stabilit lui V.N. pedeapsa definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 5 ani 6 luni, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de 6 ani ...”.

Pronunțând soluțiile, atât prima instanță cât și instanța de apel nu au indicat în hotărârile judecătorești criteriile legale sau materiale care să cuantifice gravitatea urmăririi prejudiciabile.

Apărătorul inculpatului a contestat cu recurs ordinar decizia instanței de apel, solicitând adoptarea unei soluții de achitare pe toate capetele de acuzare în temeiul dispozițiilor art. 390 alin. (1) pct. 3) coroborat art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) din Codul de procedură penală.

Legislația pertinentă

Autorul prezentei sesizări își sprijină argumentarea și își întemeiază solicitările pe următoarele prevederi legislative și jurisprudențiale:

Prevederile relevante ale Constituției RM:

Articolul 1

Statul Republica Moldova

„(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sânt garantate”.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale”.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică”.

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție”.

Articolul 22

Neretroactivitatea legii

Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos”.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative”.

Jurisprudența Curții Constituționale a RM

Prevederile relevante ale Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016

„64. ... Curtea reține că soluționarea unui litigiu nu poate implica promovarea unui drept prin intermediul unor norme neconstituționale.

71. Astfel, excepția de neconstituționalitate reprezintă o acțiune procesuală de apărare, prin care Curtea Constituțională este sesizată asupra neconcordanței cu prevederile Constituției a unor dispoziții legale aplicabile în cauza dedusă instanței de judecată.

79. Astfel, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate.

80. Curtea menționează că **dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.** Această cale indirectă, care permite cetățenilor accesul la justiția constituțională, oferă de asemenea, posibilitate Curții Constituționale, în calitate sa de garant al supremației Constituției, să-și exercite controlul asupra puterii legiuitoare cu privire la respectarea catalogului drepturilor și libertăților fundamentale.

Prevederi relevante ale Hotărârii Curții Constituționale nr. 22 din 27.06.2017

„53. Curtea reține că garanțiile constituționale prevăzute de art. 22 din Constituție, de rând cu prevederile art. 7 din Convenția Europeană, consacră principiul legalității incriminării și pedepsei penale.

54. Astfel, pe lângă interzicerea, în mod special, a extinderii conținutului infracțiunilor existente asupra unor fapte care anterior nu constituiau infracțiuni (*nulla poena sine lege*), principiul legalității incriminării prevede și cerința conform căreia legea penală nu trebuie interpretată și aplicată extensiv în defavoarea acuzatului prin analogie (*nullum crimen sine lege*).

55. În cauza *Dragotoni v. România* (hotărâre din 24 mai 2007) Curtea Europeană a statuat: „Ca o consecință a principiului legalității condamnărilor, dispozițiile de drept penal sunt supuse principiului de strictă interpretare.”

56. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că garanțiile instituite în Constituție impun ca doar legiuitorul să reglementeze conduita incriminată, astfel încât fapta, ca semn al laturii obiective, să fie cert definită, dar nu identificată prin interpretarea extensivă de către cei care aplică legea penală. O astfel de modalitate de aplicare poate genera interpretări abuzive. Cerința interpretării stricte a normei penale, ca și interdicția analogiei în aplicarea legii penale, urmăresc protecția persoanei împotriva arbitrarului (HCC nr. 21 din 22 iulie 2016).

57. Curtea Europeană în jurisprudența sa a statuat că: „noțiunea de „lege”, prevăzută de art. 7 din Convenția Europeană, implică respectarea cerințelor calitative, îndeosebi cele privind accesibilitatea și previzibilitatea” (cauza *Del Río Prada v. Spania*, cererea nr. 42750/09, hotărâre din 21 octombrie 2013, § 91).

58. Curtea Europeană a menționat că legea trebuie să definească în mod clar infracțiunile și pedepsele aplicabile, această cerință fiind îndeplinită atunci când un justițiabil are posibilitatea de a cunoaște, din însuși textul normei juridice pertinente, la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe și în urma obținerii unei asistențe judiciare adecvate, care sunt actele și omisiunile ce pot angaja răspunderea sa penală și care este pedeapsa pe care o riscă în virtutea acestora. Rolul decizional conferit instanțelor urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor (cauza *Cantoni v. Franța*, nr. 17862/91, hotărâre din 15 octombrie 1996, § 29,32, și cauza *Kafkaris v. Cipru*, hotărâre din 12 februarie 2008, § 140-141).

59. De asemenea, Curtea reamintește că în jurisprudența sa a reținut că persoana trebuie să poată determina fără echivoc comportamentul care poate avea un caracter penal (HCC nr. 21 din 22 iulie 2016, § 71).

Prevederi relevante ale Hotărârii Curții Constituționale nr. 22 din 01.10.2018

„26. Curtea reamintește că exigențele statului de drept presupun, inter alia, asigurarea legalității și a certitudinii juridice (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011, § 41).

27. În special în materie penală, dispozițiile articolului 22 din Constituție, împreună cu prevederile articolului 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, garantează principiul legalității incriminării și al pedepsei penale (*nullum crimen, nulla poena sine lege*).

28. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că articolul 7 din Convenție trebuie să fie interpretat și aplicat astfel încât să se asigure o protecție efectivă împotriva urmăririi penale, a condamnării și a sancționării arbitrare a persoanei (*Rohlena v. Cehia*, [MC], 27 ianuarie 2015, § 50; *Vasiliauskas v. Lituania* [MC], 20 octombrie 2015, § 153; *Koprivnikar v. Slovenia*, 24 ianuarie 2017, § 45). Această afirmație este valabilă și în contextul articolului 22 din Constituție.

29. În acest sens, Curtea constată că principiul legalității incriminării și a pedepsei penale presupune, prin definiție, că nicio faptă nu poate fi considerată infracțiune dacă nu există o lege

care să o prevadă (*nullum crimen sine lege*) și că pedepsele nu pot fi aplicate dacă nu sunt prevăzute de lege (*nulla poena sine lege*). Legalitatea incriminării și a pedepsei reprezintă principala garanție a securității juridice a persoanei în materie penală.

30. În acest sens, Curtea a reținut că principiul în discuție are consecințe atât în activitatea de elaborare a normelor penale, cât și în procesul aplicării acestora. Altfel spus, acesta este obligatoriu deopotrivă pentru legislator și pentru judecător. În activitatea legislativă, principiul legalității incriminării și a pedepsei intervine atât sub aspect material, cât și sub aspect formal. Sub aspect material, acest principiu îi impune legislatorului două obligații fundamentale: (1) să prevadă într-un text de lege faptele considerate infracțiuni și pedepsele aferente; și (2) să redacteze textul legal cu suficientă claritate, pentru ca orice persoană să poată realiza care sunt acțiunile sau inacțiunile care intră sub incidența lui. Aspectul formal se referă la obligația adoptării normelor penale ca legi organice, potrivit articolului 72 alin. (3) lit. n) din Constituție (HCC nr. 12 din 14 mai 2018, §§ 35, 36).

31. Pe de altă parte, principiul analizat le impune subiectelor care au competența aplicării legii penale două obligații esențiale: interpretarea strictă a legii penale și interzicerea analogiei, adică imposibilitatea aplicării ei dincolo de conținutul acesteia, și, respectiv, interzicerea aplicării retroactive a legii penale, cu excepția legii penale mai favorabile (HCC nr. 12 din 14 mai 2018, § 37).

32. Curtea Europeană a relevat în jurisprudența sa că infracțiunea și pedeapsa trebuie să fie prevăzute de lege. Expresia „prevăzută de lege” presupune, între altele, ca legea să întrunească standardul calității, i.e. aceasta trebuie să fie accesibilă și previzibilă (*Rohlena v. Cehia*, [MC], 27 ianuarie 2015, § 50; *Vasiliauskas v. Lituania* [MC], 20 octombrie 2015, § 154; *Koprivnikar v. Slovenia*, 24 ianuarie 2017, § 48). De altfel, Curtea notează că și articolul 23 alin. (2) din Constituție implică adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile.

33. Condiția accesibilității presupune ca textele de lege să poată fi cunoscute de către destinatari. Orice persoană trebuie să poată să dispună de informații privind normele juridice aplicabile într-un caz concret (*Khlyustov v. Rusia*, 11 iulie 2013, § 68). Accesibilitatea legii are în vedere aducerea la cunoștința publică a actelor normative și intrarea în vigoare a acestora, care se realizează în baza articolului 76 din Constituție, legea publicându-se în Monitorul Oficial.

34. La rândul ei, condiția previzibilității este îndeplinită atunci când justițiabilul poate cunoaște, din chiar textul normei juridice pertinente, iar la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe sau cu ajutorul unor juriști profesioniști, care sunt acțiunile și omisiunile ce-i pot angaja răspunderea penală și care este pedeapsa care îi poate fi aplicată, în cazul încălcării unei norme (*Koprivnikar v. Slovenia*, 24 ianuarie 2017, § 47).

37. În orice caz, instanțele de judecată nu sunt îndreptățite să recurgă la o interpretare extensivă defavorabilă a legii penale sau la o aplicare prin analogie. O asemenea abordare este interzisă de articolul 22 din Constituție și de articolul 7 din Convenția Europeană. În consecință, cerința interpretării stricte a normei penale, ca și interzicerea analogiei în aplicarea legii penale urmăresc protecția persoanei împotriva arbitrarului.

38. De asemenea, pentru ca legea să îndeplinească cerința de previzibilitate, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit (*Sissanis v. România*, 25 ianuarie 2007, § 66). O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității. Aceeași concluzie este valabilă și pentru puterea discreționară nelimitată a instanțelor judecătorești (HCC nr. 28 din 23 noiembrie 2015, § 61).

46. Curtea a remarcat că nu există niciun text normativ care ar defini noțiunea de „urmări grave”, utilizată în articolul 328 alin. (3) lit. d) din Codul penal. De asemenea, legea nu stabilește niciun criteriu material care să cuantifice gravitatea urmărilor prejudiciabile. Astfel,

există riscul ca gravitatea să fie apreciată în baza unor criterii arbitrare și discreționare de către cei dotați cu competența aplicării legii penale.

48. Curtea reține că, având în vedere multitudinea semnificațiilor acestei sintagme, destinatarul normei penale nu poate cunoaște care este acțiunea/inacțiunea prohibită astfel, încât să-și adapteze conduita în mod corespunzător. În practică, stabilirea acestora nu poate fi făcută de către cei competenți să aplice legea penală, decât în baza unor criterii lipsite de suport legal. Chiar dacă se face apel la consultanța de specialitate, destinatarul normei ar putea fi privat de posibilitatea conformării cu prevederile legale.

52. Așadar, în lipsa unor repere fixe, inclusiv normative, calificarea urmărilor prejudiciabile ale infracțiunii ca fiind „urmări grave” se face la discreția celor care aplică legea penală, justițiabilul aflându-se într-o stare de insecuritate juridică.

53. Rezumând cele enunțate supra, Curtea conchide că prevederile articolului 328 alin. (3) lit. d) din Codul penal sunt formulate de o manieră imprecisă și neclară și le conferă autorităților care le aplică o marjă excesivă de discreție. Prin urmare, ele nu îndeplinesc standardul calității legii penale, fiind contrare articolelor 1 alin. (3) și 22, coroborate cu articolul 23 alin. (2) din Constituție”.

Prevederi relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (în continuare CEDO)

Articolul 6

Dreptul la un proces echitabil

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

3. Orice acuzat are, mai ales, dreptul :

a. să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, despre natura și cauza acuzației aduse împotriva sa ;

b. să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale ;

c. să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloacele necesare remunerării unui apărător, să poată fi asistat gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer ;

d. să audieze sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării ;

e. să fie asistat gratuit de un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la audiere”.

Articolul 7

Nici o pedeapsă fără lege

„1. Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul săvârșirii, nu constituia o infracțiune potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea,

nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii.

2. Prezentul articol nu va aduce atingere judecării și pedepsirii unei persoane vinovate de o acțiune sau de o omisiune care, în momentul săvârșirii, era considerată infracțiune potrivit principiilor generale de drept recunoscute de națiunile civilizate”.

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CtEDO)

Hotărârea din 24.05.2007 în cauza Dragotoniou și Militaru – Pidhorni c. României

”33. Curtea amintește că art.7 alin. (1) din Convenție consacră, în general, principiul legalității delictelor și pedepselor (*Nullum crimen, nulla poena sine lege*) și interzice, îndeosebi, aplicarea retroactivă a dreptului penal atunci când se face în detrimentul acuzatului (*Kokkinakis împotriva Greciei*, 25 mai 1993, §52). În timp ce interzice în special extinderea domeniului de aplicare a infracțiunilor existente la faptele care, anterior, nu constituiau infracțiuni, el ordonă de asemenea să nu aplice legea penală în mod extensiv în detrimentul acuzatului, de exemplu prin analogie. Reiese că legea trebuie să definească clar infracțiunile și pedepsele care le sancționează (*Achour împotriva Franței*, nr. 67335/01, §41, 29 martie 2006).

34. Noțiunea de ”drept” (*”law”*) folosită la art.7 corespunde celei de ”lege” care figurează în alte articole ale Convenției; ea înglobează dreptul de origine atât legislativă cât și jurisprudențială și implică unele condiții calitative, între altele cele ale accesibilității și ale previzibilității (a se vedea, în special, *Cantoni împotriva Franței*, 15 noiembrie 1996, §29, *Coeme și alții împotriva Belgiei*, nr. 32492/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96 și 33210/96, §145, și *E.K. împotriva Turciei*, nr. 28496/95, §51, 7 februarie 2002).

35. Ea amintește că însemnătatea noțiunii de previzibilitate depinde în mare măsură de contextul textului despre care este vorba, de domeniul pe care îl acoperă precum și numărul și calitatea destinatarilor săi (*Groppera Radio AG și alții împotriva Elveției* din 28 martie 1990, p.26, §68). Previzibilitatea legii nu se opune ca persoana interesată să fie nevoită să recurgă la o bună consiliere pentru a evalua, la un nivel rezonabil în circumstanțele cauzei, consecințele ce ar putea decurge dintr-o anumită acțiune (a se vedea, între altele, *Tolstoy Miloslavsky împotriva Regatului Unit al Marii Britanii*, 13 iulie 1995, p.71, §37). Acest lucru se întâmplă de obicei cu profesioniștii, obișnuiți să facă dovada unei mari prudențe în exercitarea meseriei lor. De asemenea se poate aștepta de la ei să acorde o atenție deosebită evaluării riscurilor pe care le implică (*Cantoni*, citat anterior, §35).

37. Funcția decizională acordată instanțelor servește tocmai pentru a îndepărta îndoielile ce ar putea exista în privința interpretării normelor, ținând cont de evoluțiile practicii cotidiene, cu condiția ca rezultatul să fie coerent cu substanța infracțiunii și evident previzibilă (*S.W. împotriva Regatului Unit al Marii Britanii*, 22 noiembrie 1995, p.41, §36).

43. Din aplicarea extensivă a legii penale rezultă că, cel puțin din cauza lipsei unei interpretări jurisprudențiale accesibile și evident previzibile, cerințele articolului 7 nu ar putea fi privite drept respectate în privința unui acuzat.

Prevederi relevante ale Codului penal sunt următoarele:

Articolul 51. Temeiul răspunderii penale

(1) Temeiul real al răspunderii penale îl constituie fapta prejudiciabilă săvârșită, iar componența infracțiunii, stipulată în legea penală, reprezintă temeiul juridic al răspunderii penale.

(2) Răspunderii penale este supusă numai persoana vinovată de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală.

Articolul 52. Componența infracțiunii

(1) Se consideră componența a infracțiunii totalitatea semnelor obiective și subiective, stabilite de legea penală, ce califică o faptă prejudiciabilă drept infracțiune concretă.

(2) Componenta infracțiunii reprezintă baza juridică pentru calificarea infracțiunii potrivit unui articol concret din prezentul cod.

Articolul 327. Abuzul de putere sau abuzul de serviciu

(1) Folosirea intenționată de către o persoană publică a situației de serviciu, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice,

[Art.327 al.(1) sintagma „*intereselor publice sau*” declarată neconstituțional prin HCC33 din 07.12.17, MO27-32/26.01.18 art.4; în vigoare 07.12.17]

se pedepsește cu amendă în mărime de la 650 la 1150 unități convenționale sau cu închisoare de până la 3 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.

(2) Aceeași acțiune:

...

c) soldată cu urmări grave

se pedepsește cu amendă în mărime de la 1350 la 2350 unități convenționale sau cu închisoare de la 2 la 6 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 5 la 10 ani.

...

Neconstituționalitatea dispozițiilor criticate

În materie penală, dispozițiile articolului 22 din Constituție, împreună cu prevederile articolului 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, garantează principiul legalității incriminării și al pedepsei penale (*nullum crimen, nulla poena sine lege*).

Potrivit art.7 §1 CEDO, nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul în care a fost săvârșită, nu constituie o infracțiune, potrivit dreptului național sau internațional (*nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*). Textul acestei norme instituie principiul legalității delictelor și pedepselor și cel potrivit căruia o lege penală nu poate fi aplicată extensiv în detrimentul acuzatului, în special prin analogie, ceea ce înseamnă că o **infracțiune trebuie să fie definită clar prin lege**. Această condiție este îndeplinită atunci când persoana poate să știe, pornind de la prevederile normei pertinente și la nevoie, cu ajutorul interpretării ce-i este dată în jurisprudență, ce acte și omisiuni sunt de natură să-i angajeze responsabilitatea penală (*Hotărârea CtEDO din 25.05.1993 în cauza Kokkinakis c. Greciei*, §52). Noțiunea de „*lege*” care incriminează faptele ce constituie infracțiuni corespunde sensului care se regăsește în alte dispoziții ale Convenției, el cuprinde atât normele de drept „*de origine legislativă*” cât și pe cele *jurisprudențiale* și presupune îndeplinirea unor condiții calitative, cele de accesibilitate și de previzibilitate (*Hotărârea CtEDO din 15.11.1996 în cauza Cantoni c. Franței*).

În jurisprudența sa Curtea Constituțională a reținut, că principiul în discuție are consecințe atât în activitatea de elaborare a normelor penale, cât și în procesul aplicării acestora. Altfel spus, acesta este obligatoriu deopotrivă pentru legislator și pentru judecător. În activitatea legislativă, principiul legalității incriminării și a pedepsei intervine atât sub aspect material, cât și sub aspect formal. Sub aspect material, acest principiu îi impune legislatorului două obligații fundamentale: (1) să prevadă într-un text de lege faptele considerate infracțiuni și pedepsele aferente; și (2) să redacteze textul legal cu suficientă claritate, pentru ca orice persoană să poată realiza care sunt acțiunile sau inacțiunile care intră sub incidența lui. Aspectul formal se referă la obligația adoptării normelor penale ca legi organice, potrivit articolului 72 alin. (3) lit. n) din Constituție (*HCC nr. 12 din 14 mai 2018, §§ 35, 36; nr. 22 din 1 octombrie 2018, & 30*).

Infracțiunea specificată la art.327 alin. (2) lit. c) din Codul penal este una de rezultat, ea se consideră consumată din momentul survenirii „**urmărilor grave**”. Evaluarea sistematică a cadrului legal denotă că la nivel național nu există niciun text normativ care ar defini noțiunea

de urmări grave, utilizată în art. 327 alin. (2) lit. c) din Codul penal. De asemenea ca și în cazul dispozițiilor art. 328 alin. (3) lit. d) din Codul penal legea nu stabilește niciun criteriu material care să cuantifice gravitatea urmării prejudiciabile. Astfel, există riscul ca gravitatea să fie apreciată în baza unor criterii arbitrare și discreționare de către cei dotați cu competența aplicării legii penale (HCC nr. 22 din 1 octombrie 2018, & 46).

La nivel național, lipsește o interpretare jurisprudențială clară și evident previzibilă cu privire la acest element al infracțiunii. Chiar și Curtea Supremă de Justiție a pus în evidență că *"prevederile Codului penal ... nu definesc clar semnificația urmări grave"* (Decizia CSJ nr. 1ra-1/15 din 27.01.2015, pag. 7). Astfel, viciul de calitate a legii nu le permite persoanelor să prevadă în mod rezonabil că acțiunile sale pot fi considerate drept infracțiune, situație incompatibilă cu garanțiile oferite de art. 7 CEDO.

În practică, în majoritatea cazurilor, autoritățile statului urmăresc penal, judecă și condamnă persoane în baza unei *"prezumții absolute"* a existenței *"urmărilor grave"*, fapt care se datorează lipsei criteriilor obiective de stabilire a daunelor infracționale.

În raport cu cele enunțate considerăm că normele criticate sunt contrare prevederilor articolelor 1 alin. (3); 22, care garantează principiul legalității incriminării și al legalității pedepsei penale, în coroborare cu articolul 23 alin. (2) din Constituție, care instituie criteriile de calitate pe care trebuie să le îndeplinească o lege.

IV – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

14. În baza celor invocate, solicităm Curții Constituționale să declare neconstituționale dispozițiile art. 327 alin. (2) lit. c) din Codul penal, care contravin prevederilor articolelor 1 alin. (3); 22, care garantează principiul legalității incriminării și al legalității pedepsei penale, în coroborare cu articolul 23 alin. (2) din Constituție, care instituie criteriile de calitate pe care trebuie să le îndeplinească o lege.

V – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

15. Anterior Curtea Constituțională nu s-a expus asupra constituționalității dispozițiilor legale criticate. În orice caz, actualitatea prezentei sesizări rezultă din Hotărârea Curții Constituționale nr. 22 din 01.10.2018.

VI - LISTA DOCUMENTELOR

- 16. a) Decizia Curții de Apel Chișinău din 31.05.2018;
- b) Recursul ordinar;

VII – DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

17. Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul Chișinău

Data 10 decembrie 2018

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

Curtea Supremă de Justiție
ÎN CHEIERE

29 ianuarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, în componența:

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Cobzac Elena

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Boico Victor

examinând cererea avocatului Nicoară Vasile în numele inculpatului Vicol Nicolae, prin care se solicită ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 327 alin. (2) lit. c) Cod penal,

CONSTATĂ:

1. Pe rolul Curții Supreme de Justiție se află recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Brigai Sergiu, avocatul Nicoară Vasile în numele inculpatului Vicol Nicolae, avocatul Roșca Vladislav în numele inculpatului Bănăruc Eduard, avocatul Mariș Marcela în numele inculpatului Gudima Vasile, inculpații Sîrbu Veaceslav, Zacrevschi Vadim și avocatul acestora Cernolev Ion, în cauza penală privind învinuirea lui **Vicol Nicolae Alexandru**, de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 327 alin. (2) lit. c); art. 42 alin. (3), art. 177 alin. (1); art. 323 alin. (1); 327 alin. (1) Cod penal; **Bănăruc Eduard Mihail**, de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 323 alin. (1) Cod penal; **Beșleagă Anatolie Tudor** de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (1) Cod penal; **Zacrevschi Vadim Alexandru** de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 332 alin. (1) și art. art. 42 alin. (3), 177 alin. (1) Cod penal; **Sîrbu Veaceslav Ion** de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (3), art. 177 alin. (1) Cod penal și **Gudima Vasile Serghei** de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (3), art. 177 alin. (1) Cod penal.

2. Prin sentința Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 18 iunie 2015, **Vicol Nicolae Alexandru**, a fost achitat de învinuirea în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (2) lit. c) Cod penal, episodul SRL „Ecooptim” și SRL „Transfermet”, din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

Procesul penal pe capătul de învinuire a lui **Vicol Nicolae Alexandru** de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (3), art. 177 alin. (1) Cod penal a fost încetat, în temeiul art. 60 Cod penal, în legătură cu intervenirea prescripției tragerii la răspundere penală.

Prin aceeași sentință au fost recunoscuți vinovați și condamnați:

Vicol Nicolae Alexandru, în baza:

- art. 323 alin. (1) Cod penal, la amendă în mărime de 500 unități convenționale, ceea ce constituie suma de 10.000 lei;

- art. 327 alin. (1) Cod penal, la 2 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice, pe un termen de 4 ani;
- art. 327 alin. (1) Cod penal, la 2 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice, pe un termen de 4 ani;
- art. 327 alin. (1) Cod penal, la 2 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice, pe un termen de 4 ani;
- art. 327 alin. (2) lit. c) Cod penal, la 4 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice, pe un termen de 5 ani.

Conform art. 84 alin. (1) Cod penal, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, i-a fost stabilită pedeapsă definitivă sub formă de închisoare, pe un termen de 6 ani, cu executare în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de 5 ani și amendă în mărime de 500 unități convenționale, ceea ce constituie 10.000 lei.

Conform art. 87 alin. (2) Cod penal, s-a dispus ca pedeapsa cu amenda să fie execută de sine stătător.

Bănăruc Eduard Mihail, în baza:

- art. 323 alin. (1) Cod penal, la amendă în mărime de 500 unități convenționale, ceea ce constituie suma de 10.000 lei.

Beșleagă Anatolie Tudor, în baza:

- art. 324 alin. (1) Cod penal, la 5 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis, cu amendă în mărime de 5.000 unități convenționale, ceea ce constituie suma de 100.000 lei, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice, pe un termen de 5 ani.

Procesul penal pe capătul de învinuire a lui **Gudima Vasile Serghei** de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (3), art. 177 alin. (1) Cod penal a fost încetat, în temeiul art. 60 Cod penal, în legătură cu intervenirea prescripției tragerii la răspundere penală.

Procesul penal pe capătul de învinuire a lui **Sîrbu Veaceslav Ion** de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (3), art. 177 alin. (1) Cod penal a fost încetat, în temeiul art. 60 Cod penal, în legătură cu intervenirea prescripției tragerii la răspundere penală.

Procesul penal pe capătul de învinuire a lui **Zacrevschi Vadim Alexandru** de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 332 alin. (1) și art. 42 alin. (3), 177 alin. (1) Cod penal a fost încetat, în temeiul art. 60 Cod penal, în legătură cu intervenirea prescripției tragerii la răspundere penală.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 31 mai 2018, au fost respinse ca nefondate, apelurile declarate de către avocatul Prodan L. în numele inculpatului Gudima V. și avocatul Cernolev I. în numele inculpaților Sîrbu V. și Zacrevschi V. Au fost admise parțial apelurile declarate de procuror, partea vătămată Pascari I., avocatul Nicoară V. în numele inculpatului Vicol N., inclusiv apelul concretizat, avocatul Coptu S. în numele inculpatului Beșleagă A., avocatul Roșca V.

în numele inculpatului Bănăruc E., fiind casată sentința atacată parțial, inclusiv din oficiu în baza art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală, în partea achitării lui Vicol N. de învinuirea adusă în baza art. 327 alin. (2) lit. c) Cod penal (episodul SRL „Ecooptim” și SRL „Transfermet”), condamnării lui Vicol N. în baza art. 327 alin. (1) Cod penal (episodul „Danaia Luchianov” SRL), în baza art. 327 alin. (1) Cod penal (episodul „Comparty&Co” SRL), în baza art. 323 alin. (1) Cod penal și stabilirii pedepsei definitive în temeiul art. 84 alin. (1) Cod penal, cumulării pedepselor în baza art. 87 alin. (2) Cod penal, condamnării inculpatului Bănăruc E. în baza art. 323 alin. (1) Cod penal, executării pedepsei cu închisoarea stabilite lui Beșleaga A. în baza art. 324 alin. (1) Cod penal, soluționării acțiunii civile depuse de Pascari I. și pronunțată o nouă hotărâre în această parte, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care a fost încetat procesul penal pornit în privința lui Vicol N. în baza art. 327 alin. (1) Cod penal (episodul „Danaia Luchianov” SRL), pe motiv că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspunderea penală. A fost încetat procesul penal pornit în privința lui Vicol N. în baza art. 327 alin. (1) Cod penal (episodul „Comparty&Co” SRL), pe motiv că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspunderea penală. Procesul penal pornit în privința lui Vicol N. în baza art. 323 alin. (1) Cod penal, a fost încetat pe motivul expirării termenului de prescripție, prevăzut de art. 60 alin. (1) lit. b) Cod penal, cu liberarea de răspundere penală, pe acest capăt de învinuire. Vicol N. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 327 alin. (2) lit. c) Cod penal (episodul SRL „Ecooptim” și SRL „Transfermet”), la 4 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice, pe un termen de 5 ani. În temeiul art. 84 alin. (1) Cod penal, prin concurs de infracțiuni prin cumul parțial al pedepselor aplicate, lui Vicol N. i-a fost stabilită pedeapsa definitivă sub formă de închisoare, pe un termen de 5 ani 6 luni, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de 6 ani, cu executare în penitenciar de tip semiînchis. Procesul penal pornit în privința lui Bănăruc E. în baza art. 323 alin. (1) Cod penal, a fost încetat pe motivul expirării termenului de prescripție, prevăzut de art. 60 alin. (1) lit. b) Cod penal, cu liberarea de răspundere penală. Lui Beșleagă A. recunoscut vinovat în baza art. 324 alin. (1) Cod penal, în temeiul art. 90 alin. (1) Cod penal, i-a fost suspendată condiționat executarea pedepsei cu închisoare, pe o perioadă de probațiune de 3 ani, cu dispunerea neexecutării pedepsei aplicate dacă, în perioada de probațiune, condamnatul nu va săvârși o nouă infracțiune și prin comportare exemplară și muncă cinstită, va îndreptăți încrederea ce i s-a acordat, obligându-l să nu-și schimbe domiciliul fără consimțământul organului de probațiune. Acțiunea civilă înaintată de Pascari I. a fost admisă parțial, fiind încasat din contul lui Vicol N. în beneficiul Iuliei Pascari prejudiciul material în sumă de 61.882 lei și prejudiciul moral în sumă de 25.000 lei, în rest sentința a fost menținută.

4. Procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Brigai Sergiu, avocatul Nicoară Vasile în numele inculpatului Vicol Nicolae, avocatul Roșca Vladislav în numele inculpatului Bănăruc Eduard, avocatul Mariș Marcela în numele inculpatului

Gudima Vasile, inculpații Sîrbu Veaceslav, Zacrevschi Vadim și avocatul acestora Cernolev Ion, au contestat cu recurs ordinar hotărârile judecătorești nominalizate, solicitând casarea acestora.

5. Totodată, la 10 decembrie 2018, avocatul Nicoară Vasile în numele inculpatului Vicol Nicolae, a depus cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, solicitând exercitarea controlului constituționalității dispozițiilor art. 327 alin. (2) lit. c) Cod penal, indicând că contravin prevederilor art. 1 alin. (3), 22 Cod de procedură penală, care garantează principiul legalității incriminării și al legalității pedepsei penale, în coroborare cu art. 23 alin. (2) din Constituție, care instituie criteriile de calitate, pe care trebuie să le îndeplinească o lege, anexând și sesizare adresată Curții Constituționale.

6. Colegiul penal lărgit, examinând cererea, consideră necesar de admite, deoarece potrivit art. 7 alin. (3) Cod de procedură penală, dacă, în procesul judecării cauzei, se constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, Curtea Supremă de Justiție sesizează Curtea Constituțională.

Totodată, în corespundere cu Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională. Excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia. Sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție. Judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate.

7. În asemenea circumstanțe, în conformitate cu art. 7 alin. (3) Cod de procedură penală, 342 alin. (1), Colegiul penal lărgit

DISPUNE:

Se admite cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate depusă de către avocatul Nicoară Vasile în numele inculpatului Vicol Nicolae.

Se sesizează Curtea Constituțională a Republicii Moldova, în vederea realizării controlului de constituționalitate a prevederilor art. 327 alin. (2) lit. c) Cod penal.

Se remite Curții Constituționale a Republicii Moldova copia prezentei încheieri, cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și sesizarea avocatului Nicoară Vasile.

Se amână judecarea recursurilor ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Brigai Sergiu, avocatul Nicoară Vasile în numele inculpatului Vicol Nicolae, avocatul Roșca Vladislav în numele inculpatului

Bănăruc Eduard, avocatul Mariț Marcela în numele inculpatului Gudima Vasile, inculpații Sîrbu Veaceslav, Zacrevschi Vadim și avocatul acestora Cernolev Ion, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 31 mai 2018, în cauza penală privindu-i pe **Vicol Nicolae Alexandru, Bănăruc Eduard Mihail, Beșleagă Anatolie Tudor, Zacrevschi Vadim Alexandru, Sîrbu Veaceslav Ion și Gudima Vasile Serghei**, pentru data de 12 martie 2019.

Președinte	(semnătura)	Timofti Vladimir
Judecător	(semnătura)	Cobzac Elena
Judecător	(semnătura)	Toma Nadejda
Judecător	(semnătura)	Țurcan Anatolie
Judecător	(semnătura)	Boico Victor

Copia corespunde originalului,
Judecătorul

Cobzac Elena